

2 İKİNCİ KURŞUN GAZETECİ İÇİN...

Ara Güler ile Coşkun Aral'ın her karesi soruyor: "istemezsen, ben istemezsem nasıl çıkar bu savaşlar?"

13 SUSAN FALUDİ

Amerikalı feminist Susan Faludi, 90'lı yılların feminizm karşıtlarının salt kırbaçlarından güç aldıkları görüşünde...

İstanbul'a bir belediye otobüsü uzaklığında bir köy, bütün değişimlerden payını alsa da "köylüğünü" yaşıyor. Yolunu bilen inekler, tavukları besleyen çocuklar, göz sağlığı kontrolü yapan ilkokul öğretmeni hep Mahmut Şevket Paşa Köyü'nde.

ORADA BİR KÖY VAR, BEYKOZ'DA...

YAZI VE FOTOĞRAFLAR: ASLI ULUSOY

H iç kimse bir otobüsün, hele hele tıka basallığıyla ünlü İETT otobüslerinden birinin, bir mucize yaratacağına inanmaz. İnanması güç ya, İETT'nin 136 numaralı otobüsü, bir mucize yaratıyor ve yolcularını İstanbul'un bir kıyısından alarak, bambaşka bir dünyaya taşıyor:

"Beykoz'a bağlı, Mahmut Şevket Paşa Köyü'ne."

Beykoz'dan köye uzanan 13 kilometrelik yol boyunca, "şehirli gözler", birbirinden güzel görüntüler bombardımına tutuluyor. Bu sarhoşluğu yalnızca "şehirli" yaşıyor.

Çünkü, yıllar yılı aynı şeyleri görmekten olacak, köylülerden hiç kimse, başını kaldırıp da dışarıyla ilgilenmiyor. Herkes sohbeti, seyire tercih etmiş durumda.

İlk durak: "Beykoz Korusu"... Sağlı sollu selama durmuş askerleri andıran ağaçlar, biraz sonra başlayacak "şenliğin" ilk habercileri. Koruyu geçtikten sonra otobüs daracık, patikayı andıran bir yola giriyor ve o andan itibaren şu soru gelip gidiyor:

"İstanbul'da mıyım?"

Çünkü, gözün görebildiği son noktaya kadar her yerde, yeşilin her tonu ve sonbahardan kalma kızıl ve kışın yalnızlığı sarmaş dolaş... Şaşılacak derecede insansız bir yol

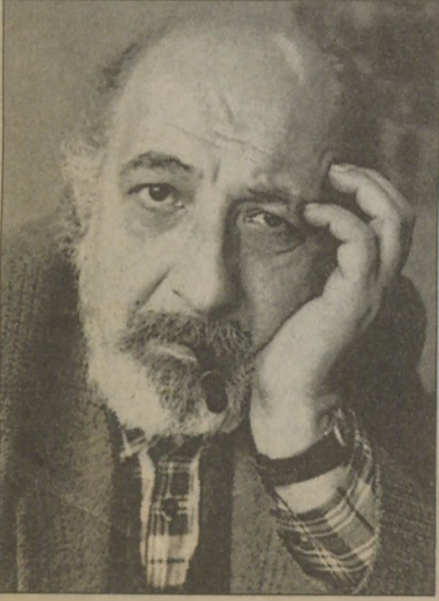
burası. Bir süre sonra, oraya buraya serpiştirilmiş evler göze çarpıyor. Yine de burası, "bazılarının" dikkatinden kaçmamış olmalı ki, villaların inşaatına çoktan başlanmış bile.. Durun. Üzülmeyin.. Karadeniz'i andıran coğrafya, tam olarak keşfedilemediğinden olsa gerek, arazinin çok büyük bir bölümü boş.

Bu dar ve sürekli dönen yolda birdenbire bir tabela: "Elmalı Köyü". Yaşama olan bu kısa tanıklığımızdan sonra, yine kimi zaman boş, kimi zaman tek tük evlerin refakat ettiği asfalt ama bakımsız yolda, yolculuğumuzu sürdürüyoruz. Yolculuk boyunca karşılaştığımız tek kişi, eşeğinin üstünde salına salına yol alan,

Devamı 10 sayfada

İlk kurşunun düşman kabul edilen insanı, ikincisinin ise gazeteciyi hedef aldığını hiç düşünmüş müydünüz? Ara Güler ve Coşkun Aral'ın her karesi bir kere daha soruyor sanki bizlere: "Sen istemezsen, ben istemezsem nasıl çıkar bu savaşlar?"

İkinci kurşun gazeteci için...

Ara Güler - Coşkun Aral sergisi Mart'ın 10'una dek açık. (Yer: Milli Reasürans)

MURAT URAL

Giyisilerinden polis olduğu anlaşılan bir adam, sokağın ortasında, insanların gözü önünde bir sivil durdurmuş. Tabancasını adamın şakağına dayamış. Adamın elleri arkasından bağlı. Gözleri sımsıkı kapalı. Baş tabancadan yana biraz eğilmiş ve hafifçe yukarıya kalkmış. Yüzü, boynu gerilebildiği kadar gerilmiş sanki mermiyi karşılayıp, geri çevirmek istemiş gibi. Polisin yüzüne ve bütün hareketlerine öldürmenin kararlılığı sinmiş. Polis ölümün yeryüzündeki en gerçek görüntüsü

sanki.

Ara Güler ve Coşkun Aral'ın İstanbul'da Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde açtıkları "İşte Bu Bizim Dünyamız" adlı sergideki fotoğraflara bakarken, unuttuğumu sandığım bu fotoğraf karesini en ince ayrıntılarına kadar hatırlıyordum.

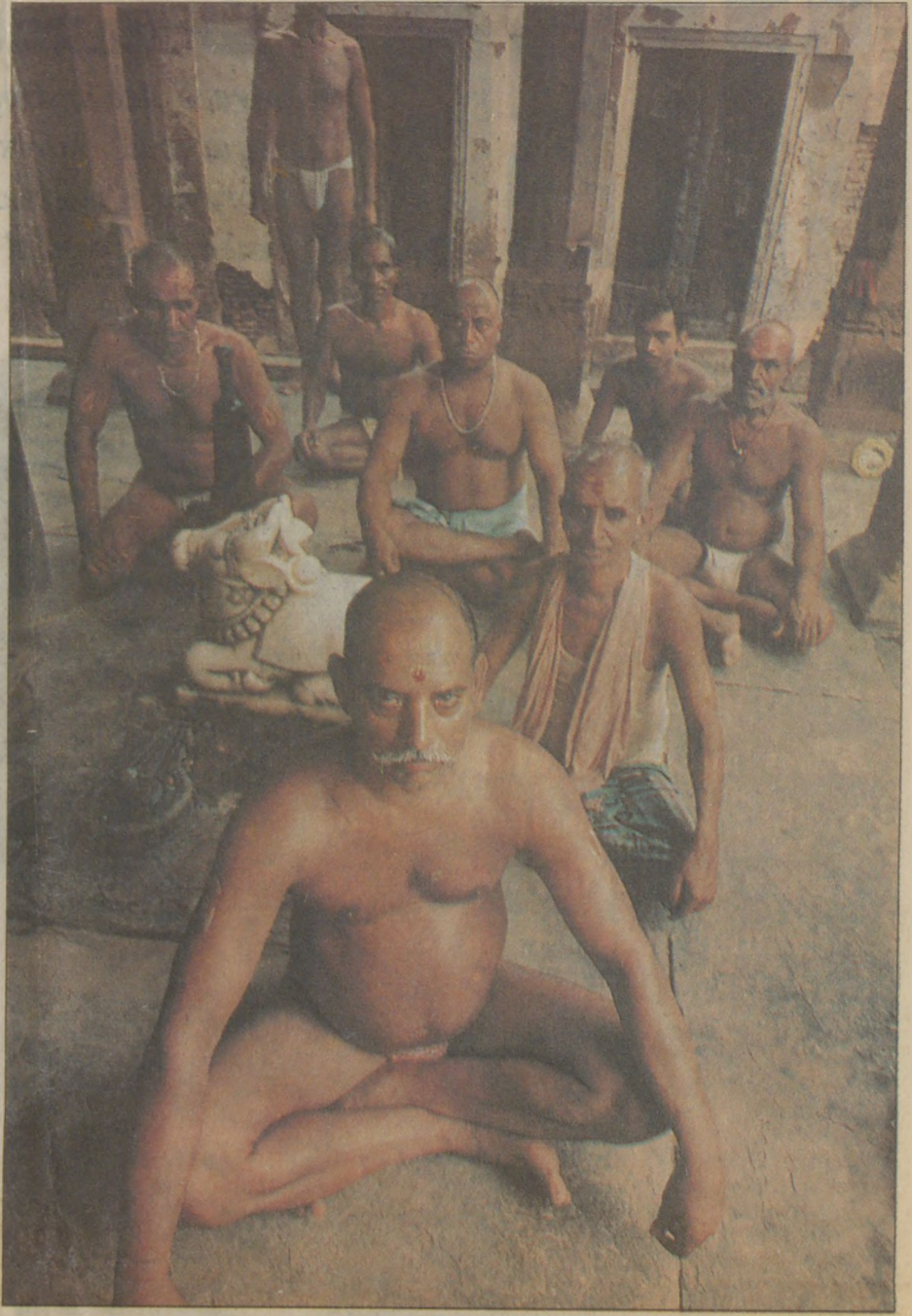
Fotoğraf, Vietnam Savaşı sırasında çekilmişti. O yılları yaşamış olanlar hemen hatırlayacaktır. Gazetelerde yayımlanmıştı. Altındaki haberde, fotoğraf çekildikten az sonra Vietnamlı polis şefinin silahını atesleyerek "şüpheli" Vietnamlı'nın beynini paramparça ettiği açıklanıyordu. Bu sahnenin fotoğrafı hiçbir zaman görülemeyecekti. Çünkü çekilememişti. Ama o merminin adamın beynine girişi, kafasının sarsılması, kanlar içinde beyninin etrafa dağılması, bir film gibi binlerce kez gözümüzün önünde canlanmıştı. O mermi sanki bizim beynimize saplanmıştı. Ölümü tenimizde hissetmiştik: isyan ettiriciydi. İsyen ettik.

Tüm dünyayla birlikte Amerika'yı lanetleyen çılgınlarla sokaklara döküldük. Sonunda Dünya Savaşı galibi, 1960'lı yılların yenilmez devi, dünyanın "efendisi" Amerika trajik bir yenilgiye uğrayınca bu kez sevinç çılgınlıkları yükselecekti meydanlardan. Emperyalist bir savaş makinesine karşı kutlanmaya değer bir zafer kazanılmıştı. Ama ne yazık ki, bu tepkiler yeni yeni savaşların çıkmasına engel olamayacaktı.

Tek karenin büyüü

Bir tek kare fotoğraf gazetelerde haberlerini okuduğumuz, bizlerden binlerce kilometre uzakta yaşanan çirkin bir savaşı, bütün dünyada "hürriyet savunucusu" olarak sunulan Amerika'nın özgürlük isteyen yoksul bir halk üzerinde uyguladığı vahşeti ruhumuzun en derinlerinde hissetmemizi sağlamıştı. Daha önce Vietnam'da savaşan askerlerin, bomba atan uçakların fotoğraflarını görmüştük. Ama hiçbiri bu fotoğraf kadar etkilememişti bizleri. Daha sonra da göreceğimiz napalmın yanmış çocukların, aç çıplak kaçan insanların, yakılıp yıkılmış köylerin fotoğrafları da bu kadar etkili olamayacaktı.

Coşkun Aral'a göre iki savaş fotoğrafçısı kuşağı vardı; Vietnam ve Beyrut. Aral, Beyrut kuşağındaydı, ancak Vietnam fotoğrafını elbette ki hatırlıyordu. Söylendiğine göre savaşın sonra gazeteciler Vietnamlı polis şefini Amerika'da bulmuşlar. Şef, "Fotoğraf çekildiğinin farkında değildim. Yoksa ikinci kurşun da gazeteciye giderdi," demiş. Coşkun Aral bu anısını savaş muhabirlerinin yaşadıkları tehlikelere bir örnek olarak anlatıyordu muhtemelen. Ancak onun bu duygularını paylaşmak mümkün değildir o an. Çünkü yıllar önce sizi binlerce kez öldürmüş bir savaş cellatının yıllar sonra tekrar karşınıza çıkivermesi ve bu denli pervasızca konuşabilmesi ölümün o tanıdık temasını bir kere daha teninizde duymanıza yetmiştir. O silahın so-

Ara Güler/Hindistan 1986 (üstte), Eritre 1976 (altta).

ğuk namlusu bir kere daha şakağınızı dayanmıştır. Bir kere daha kafanıza bir mermi saplanmış. Başınız yukarıya doğru bir kere daha sarsılmış ve beyniniz bir kere daha etrafa dağılmıştır.

İnsanlığın trajedisini

Televizyonun henüz yaşamımıza girmediği, medya ve iletişimin bu denli yaygınlaşmadığı 1960'lı yıllarda bir tek fotoğraf karesinin bu denli etkili olması çeşitli yorumlarla açıklanabilir. Ancak yıllar sonra sizi böyle duygular içine sürükleyebilmesine ne demeli?

Bugün durum kuşkusuz 1960'lardan çok

farklı. Medya dünyanın her yerinden, en kısa sürede, en çarpıcı görüntüleri elde edebiliyor, izleyicilerine ulaştırabiliyor. Televizyonlar ise artık naklen savaş yayını yapıyorlar.

Savaş dışında, özellikle Amerika ve Uzakdoğu kaynaklı şiddet filmleri sinemalarda hiçbir kısıtlama olmadan sürekli gösteriliyor. Televizyonlarda en sert şiddet filmlerinin yanı sıra, "Reality Show" adı verilen gösterilerle toplumdaki şiddet olayları, en vahşi sahneleriyle yayınlanıyor. Ve bu programlar "rating" alıyor; aileler çocuklarıyla birlikte bu yayınları izliyor. Böyle olunca medya, içinde bulunduğu çilgin rekabet ortamında etkili bir

silah olarak gördüğü şiddete daha da sıkı sarılıyor. Sonuç, şiddetin giderek haber bültenlerine kadar girmesi oluyor.

Şiddetin ve ölümün nesnesi olan insan kendisine uygulanan şiddete ve sonuçlarına karşı tepkisiz bir izleyici haline dönüşüyor. Belki çoktan dönüştü bile. Bu yabancılaşma, çağımızın en büyük insanlık trajedisidir.

Savaştan ve şiddetten korunma

Kuşkusuz savaşın kaynağı medya değil, ancak şiddete ve savaşa teslim olan tutumuyla canavarın nefesini alevlendiriyor. Şiddetin ve savaşın yayılmasında doğrudan rol oynuyor. Çıkar için savaş goygoyculuğu yapmaktan geri durmuyor. Öte yandan savaşların ve şiddetin önlenemeyen tırmanışı dünyanın ve insanlığın geleceğine ilişkin endişeleri artırıyor. İnsanları şiddetten korumak için önlemler gündeme geliyor. Sanatçılar da bu konuda giderek daha duyarlı davranıyorlar.

İstanbul Bienali'nde iki sanatçı şiddet ve yabancılaşma temasını ele almışlardı. Çalışmaların birisinde Bosna'dan en kanlı sahnelerin sürekli gösterildiği bir televizyon karşısına rahat bir koltuk yerleştirilmişti. Diğer çalışmada ise yanyana dizilmiş televizyon ekranına benzer çerçevelerin içinden Bosna'dan fotoğraflar izlerken, bir çerçeveye yerleştirilmiş bir aynada birden kendi yüzünüze karşılaşıyordunuz.

Birçok ülkede, şiddet, bir sınırlama olmadan, medya tarafından ticari bir bakışla ele alınabilirken, Avrupa ülkelerinde bu türden fotoğraf, film ve haberlerin yayınlanması kısıtlanmış durumda. Coşkun Aral en kanlı Bosna fotoğrafının Japonya'nın en büyük dergisi tarafından kapak yapıldığını söylüyordu. Bu fotoğrafın Avrupa'da değil yayınlanması, tab edilmesi bile söz konusu olmazdı.

Türkiye birinci gruba dahil; yani konuşmanın, düşünmenin hâlâ suç sayıldığı, buna karşılık şiddete sonsuz özgürlük tanınan ülkeler arasında. Bu konuda varolan bazı sınırlamalar da, önce, her haber bülteninde yerlere düzgün bir şekilde dizilmiş "eşkıya" cesetlerini teşhir eden devletin televizyonları tarafından çiğnendikten sonra, kalanı da ekranlarını kanla kızartmayı çok seven "özgür" medya tarafından yerle bir edilecekti.

Şiddet bir gerçekken, koruma gerekçesiyle, toplumu şiddetten habersiz bırakmak ne derece sağlıklı bir yoldur, tartışılabilir. Ara Güler ve Coşkun Aral'ın bu konuda ilginç bir anısı var. Aslında birlikte yaptıkları ilk çalışma değil Milli Reasürans'ta açılan sergi. 1988 yılında, Danimarka'nın Odense kentinde sergi açmak için davet alıyorlar. Fakat savaş fotoğrafları sorun yaratıyor. Sonuçta Ara Güler adı kapıları arayabiliyor ve sergi kraliçenin izni ile açılabilir. Açılışı kraliçe yapıyor. Sergi o kadar ilgi görüyor ki Kopenhag'a taşınıyor. Kuzey ülkelerinden davet alıyor. Ertesi yıl Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de tekrarlanıyor.

Mantık, şiddetin sömürülmesinden kaçmak isterken bu kez şiddetin olmadığı sanal bir dünya yaratma safdilliliğine de düşülmeden, toplumun doğru bilgilendirilmesi, şiddeti reddedecek bir bilincin oluşturulması sağlanmaya çalışılmalı diyor. Söylemesi kolay, uygulaması belki de hiç mümkün olmayacak bir düşünce. Ama yine de düşünmeden edemiyor insan.

İnsan ve savaş

Dünyada savaş ve şiddete karşı çeşitli tepkiler yaşanırken, kabul etmek gerekir ki Türkiye'de bu konuda henüz bir hassasiyet oluşmamıştır.

Savaşın ve şiddetin yaşantımızda sıradan bir hale geldiği, kanıksandığı, tepkisiz bir ortamda Ara Güler ve Coşkun Aral'ın "insan ve savaş" ana temalı bir fotoğraf sergisi açmalarına ne demeli? Kuşkusuz amaçları görülmedik, duyulmadık bir şiddeti sergilemek değil. Tam tersine insanların savaş ve şiddet üzerine bir an düşünmelerini sağlamak istiyorlar.

Ara Güler, bu sergi için, dünyanın dört bir yanından, günlük yaşantıları içindeki insanların rengarenk görüntülerini seçmiş. Onun fotoğraflarında insanı ve yaşamı tüm doğal-

Coşkun Aral/ İrlanda 1981 (üstte), Türkiye, Çukurca 1991 (Altta).

lığı, yalnlığı ve sıcaklığıyla buluyorsunuz. Coşkun Aral ise, işi gereği yıllardır içiçe yaşadığı savaşlardan kareler derlemiş.

Ara Güler ve Coşkun Aral kendilerini "fotoğraf sanatçısı" olarak değil "foto muhabiri" olarak tanımlıyorlar. Sergilerini bir sanat sergisi olarak görmüyorlar. Onlar öyle deseler de bütün fotoğraflarında bir estetik kaygısı, bir renk arayışı, ılık gölge oyunları, kısacası bir sanatçı titizliği dikkati çekiyor. Zaten bu duyarlık ve ustalık olmazsa ortaya seyretelemeye değer, insanı etkileyecek bir ürün de çıkmazdı. Onların bu nitelermelerini fotoğrafa bakışlarının, fotoğraflarının içeriklerinin,

yaşama ve insana duydukları sıcak ilginin açıklaması olarak kabul etmek gerekiyor. Belki biraz Türkiye'de fotoğrafın yakın yıllara kadar sanat çevrelerinin fazla ilgisini çekmemesine ve basında foto muhabirliğinin üvey evlat muamelesi görmesine karşı tepki de var. Yıllarını fotoğrafa vermişler: fotoğrafı ve mesleklerini çok seviyorlar. Belki de bu sözlerle genç kuşaklara "fotoğrafçı olmaktan korkmayın" diye sesleniyorlar.

Ne kadar usta olurlarsa olsunlar yine de bu ortamda televizyonlarla yarışmayı göze almak, savaş ve şiddeti kanıksamış insanlarda bir tepki uyandırabilmeyi düşünmek akıl

DERGİ'DEN

Merhaba,

Bu kez size uzun bir tatilin ardından merhaba diyoruz. Kim bilir, nicedir vakit bulup yapamadığınız ne keyifli şeyler yaptınız bu dokuz gün boyunca. Ulusça böylesi uzun tatillere çıkmanın garip bir yanı da var. Doğudan Batıya, Kuzeyden Güneye binlerce sorunu olan kocaman bir ülke pat diye tatile giriyor. Doğrusu bunun çok keyifli bir yanı var. Sorunlardan yalancıkta uzaklaşmış gibi oluyoruz. Ne var ki, gazetelerimizden biri, yılların geleneğini bozup bayramlarda da çıkmaya başladığından bu yana basın emekçileri bu yalancıkta uzaklaşmalara bile ne yazık ki seyirci kalıyorlar.

Bu haftaki dergimizin kapağını büyük şehir yaşamından gına getirenlere adıyoruz. Bu haber-röportajı Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne bağlı MİHA ajansı çalışma grubundan Asli Ulusoy hazırladı.

Ara Güler ile Coşkun Aral'ın İstanbul'da açtıkları fotoğraf sergisini sadece altı kareyle tanıtılabildik sizlere. İstanbul'da yaşıyorsanız lütfen tamamını görün.

"Savaş ve İnsan" temalı sergi, dünyanın dört bir köşesinde yaşadığımız trajedilerin çarpıcı bir özeti. Adalet Ağaoğlu sergi için hazırlanan kitabın önsözünde soruyor: "Bir yere, bir renge, bir inanca ait olma duygusu yeniden bu kadar öne çıkacaktıysa, tarih niçin böylesine kanlandı? İnsanın bilim, teknik, sanat, genelde kültür zenginlikleri toprağında kişilerarası, kendine ve kendinden sorumlu bir insanlar dünyası

geçkeleştirilemedikten sonra niye?" Savaş fotoğrafları çeken gazeteciler her zaman ikinci kurşunun onlara ayrıldığını bilerek çalışıyorlar. Ama bizler de bu fotoğraflar olmadığında savaşların hiç bitmeyeceğinin farkındayız. Çirkin gerçekler ancak topluma mal olduklarında maddeleşebiliyorlar.

Tatil yorgunu olarak başladığımız yeni haftanın keyfinizce geçmesi dileğiyle...

İpek Çalışlar

CUMHURİYET DERGİ
İMTİYAZ SAHİBİ: BERİN NADİ ■ BASAN VE YAYAN:
YENİ GÜN HABER AJANSI BASIN VE YAYINCILIK
A.Ş. ■ GENEL YAYIN YÖNETMENİ: ORHAN ERİNÇ
■ GENEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ: HİKMET ÇE-
TİNKAYA ■ YAZI İŞLERİ MÜDÜRLERİ: DİNÇ TA-
YANÇI, İBRAHİM YILDIZ (SORUMLU) ■ YAYIN YÖ-
NETMENİ: İPEK ÇALIŞLAR ■ GÖRSEL YÖNET-
MENİ: AYNUUR ÇOLAK ■ REKLAM: MEDYA C

KAPAK FOTOĞRAFI: ASLI ULUSOY

Coşkun Aral/Katmandu, Nepal 1990.

► işi değil gibi geliyor insana. Televizyonda dakikalar boyunca süren, üstelik yüzlerce metrelik filmlerin en çarpıcı görüntülerinden derlenmiş, sözle ve müzikle desteklenmiş bir anlatıma karşı tek bir kare ile çıkmak... Ve insanların ilgisini çekebilmek ve duyurmak istediğini sözsüz, müziksiz duyurabilmek...

Coşkun Aral kendinden emin, kısa konuşuyor; "Fotoğraf kılıcıdır" diyor. O hâlâ iyi bir fotoğrafın, yani fotoğrafçının deklanşöre bastığı andaki heyecanını, duygularını, o anı algılamasını, o anın öncesi hakkında bildiklerini izleyene duyuran, o anı ve sonrasını onun beyninde tekrar ve tekrar kurgulatabilen fotoğrafların, tıpkı o Vietnam fotoğrafı gibi yıllar sonra bile hatırlanabileceğine inanıyor. Ara Güler için fotoğraf hiç silinmeyen bir bellek. Önceleri pek anlam ifade etmeyen bu açıklamalar Ara Güler ve Coşkun Aral'ın fotoğraflarına bakmaya başlayınca birden sizin için de anlaşılır hale geliyor. Fotoğraflar yaratıcılara ihanet etmiyor, sözden çok daha açıklayıcı oluyor.

İşte Aral'ın içinde piştiği Beyrut savaşı. Sonra Filipinler, Afganistan. Daha yakın zamanlar. Irak Azerbaycan, Bosna, Ruanda... Bir tek kare sizi bir anda onlarca yıl geriye götürebiliyor. Artık hiç hatırlamayacağınızı sandığımız bir tarihi önünüze seriyor. O kare aklınızda yer ediyor.

Fotoğraf sadece çekildiği an değil aradan geçen yıllarla birlikte kendi tarihini de oluşturabiliyor. Bugün yeni anlamlar kazanabiliyor; size yeni şeyler düşündürebiliyor.

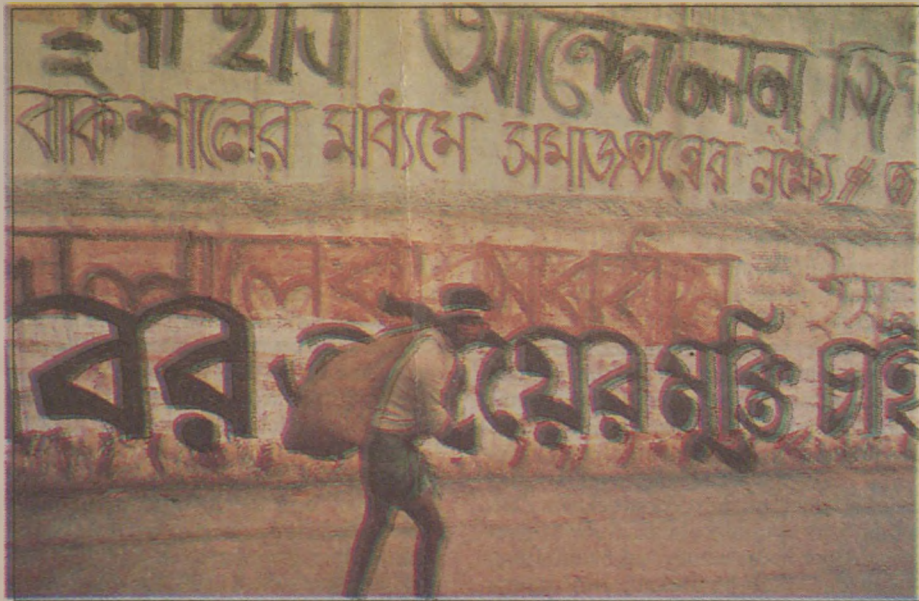
Tıpkı o Vietnam fotoğrafının çekildiği an halka uygulanan şiddetin çarpıcı bir belgesi olması özelliğinin daha sonraki yıllarda Amerika'ya karşı doğan tepkilerle birlikte hatırlanması, özgürlük ve adalet isteğinin simgesi haline dönüşmesi, bugün ise fotoğrafı celtatin ağzından çıkan sözlerle, onca yıl sonra, sizi savaşa ve şiddete karşı yeniden

bir muhasebe yapmaya zorlaması gibi...

İnanmayabiliriz

Coşkun Aral'ın fotoğraflarının arasında doğrudan savaşı anını, onun sıcaklığını duyan, açık bir şiddet içeren görüntüler çok az. Çoğunluğu savaş sırasında sivil halkın yaşadıkları ve savaştan kalanlarla ilgili. Hemen hepsi insanın kendisini insanın bakışlarını üzerlerinde kilitleyen görüntüler.

Ara Güler'in fotoğraflarında gördüğünüz barış içinde gülen, ağlayan, düşünen, tasalanan, çalışan, ibadet eden, seven, sevişen, yemek yiyen, yani o sıradan hayatların o sıradan insanları, yani sizler, yani bizler, bir kare sonra, Coşkun Aral'ın bir fotoğrafında savaşın ayırım yapmayan şiddetinin altında ezilen,

Ara Güler/Bangladesh 1992.

hayatta kalabilmek için inanılmaz çabalar gösteren ve bu çabasında başarılı olamayan yine sıradan insanlar, yani sizler, yani bizler haline dönüşüyor.

O hiç de yabancı olmadığı öykünün böyle anlatılması, daha doğrusu böyle gösterilmesi ne kadar alışmış olursak olalım savaşın doğrudan insanı hedef alan şiddetini, yıkıcılığını, yokediciliğini duyurabiliyor. İnsanı derinden etkileyebiliyor.

Aynı öykülerin hemen aynı biçimde önünde tekrarlanması karşısında bir açıklama bulmakta zorlanıyorsunuz. Yaşadığı sırada bir savaş gerekçesi olarak ilan edilen ve çoğu zaman o insanları da savaşın gerekliliğine inandıran, desteklerinin alınmasını sağlayan nedenlerin zaman içinde, genellikle, geçerliliğini ve önemini yitirmiş olduğunu görüyorsunuz. İnsanların nasıl olup da böylesine hayaller, yalanlar uğruna birbirlerine böylesine acı çektirebildiklerine şaşıyorsunuz.

Çok bilinen bir açıklama hemen beyninizde kımıldıyor; "Şiddet insanın doğasında var. İnsan en büyük yıkıcı ve vahşidir." Gündelik hayatın her noktasına sızan, her an her yerde karşınıza çıkan kabalık, vurdumduymazlık, acımasızlık ve şiddet aklınıza gelince, ister istemez, bir de savaş olsa bu insanlar neler yaparlardı, diye düşünüyorsunuz. Aklınıza gelenler sizi ürkütüyor. Neyse daha ileriye gitmeden Ara Güler'in fotoğrafları yetişiyor imdadınıza; bu gülen, ağlayan, kendi hallerinde yaşayanlar da aynı insanlar değil mi? Onlar savaşçılar tarafından cepheye sürülüp kırırdırılan kurbanlar değil mi? Kuşkusuz o yalanlar o savaşların gerçek nedenlerini gizliyordu. Aklınıza hemen "savaşların gerçek nedenlerinin ekonomik olduğu" açıklaması geliyor. "Doğru", diyorsunuz. Ama bu açıklamanın, tek başına, savaşları kaçınılmaz hale getirdiğini, insanları savaşı reddetmek ve savaşa direnmek sorumluluğundan kurtardığını da fark ediyorsunuz.

O insanlar neden kurban olmayı kabul edebiliyorlar? Neden savaşı seçiyorlar? Onların desteği savaşı mümkün kılıyor mu? Onlar istemese savaş olabilir mi?

Birbiri peşi sıra sorular çakıyor beyninizde. "İnanılıyor mu?"... Ve bir kere savaş başlınca insanın içindeki canavar uyanıyor... İnanırlılamaz mıyız, diye düşünüyorsunuz. Peki nasıl olacak bu?

Daha dün bayrak diken fatih "gazetecilerin" kasıla kasıla konuşabildiği bir ülkede yaşadığımızı, savaş histerisine tutulmuş basını, televizyonu hatırlıyorsunuz ve biraz uçtuğunuzu fark ediyorsunuz. Ama gerçekler dünyasına ayak basmadan önce bir soru, her şeye rağmen, aklınızda kıvranıp duruyor; "Onlar istemese savaş çıkabilir miydi?" Ara Güler'in ve Coşkun Aral'ın her fotoğrafı bir kez daha soruyor sanki bizlere: "sen istemese ben istemese nasıl çıkar savaş?"...

Ve hepimiz iyi biliyoruz ki savaşın mantığı bir kez hakim olduktan sonra bu soruların pek anlamı kalmıyor. Galiba şimdi düşünmenin tam sırası...◀

Kimilerince çoktan silinip yok olduğu sanılan büyüleyici Robert De Niro yeteneği, Martin Scorsese'nin "Casino"su ve Michael Mann'ın "Heat" inde, yeniden soluk alıyor.

Kızgın boğa yeniden atakta

Robert De Niro, gözlerini Al Pacino'ya dikmiş. Pacino'nun gözleri de, onu izliyor. Michael Mann'ın son filmi, "Heat" in en göz alıcı sahnelerinden biri. Filmde, De Niro bir banka soyguncusu, Pacino ise onu yakalamakla görevlendirilmiş bir polis. Pacino, oradan oraya koşuştururken, bir yandan da merkezle haberleşiyor. De Niro ise, yalnızca oturuyor. Sahne geliştikçe, bu durgunluk giderek ağırlık kazanıyor. De Niro, kısık, tekdüze bir sesle konuşuyor. Gözbebeklerinde, belli belirsiz bir parlılık... Sahne noktalandığında, izleyicinin tüm ilgisi De Niro'nun üzerinde.

Güçsüz bir gangsteri eşsiz bir rahatlıkla canlandırdığı ve oyun gücünün ayırdına, ancak filmin sonunda varılabilen "Heat" filmi, De Niro'nun eski formuna yeniden kavuştuğunun somut bir kanıtı. Zira, Martin Scorsese'nin "Casino"su ve "Heat" filminin çekiminden önceki on yıl, kendi kuşağının en çok aranan yıldızı Robert De Niro için, oldukça utanç verici bir dönem sayılıyor. "Falling In Love" (1984), "Stanley And Iris" (1989), "Backdraft" (1991) ve Mary Shelley'nin "Frankenstein" gibi filmlerde de, De Niro sıradanlıktan kıl payı kurtuldu. Gerçi arada, "Goodfellas" gibi ufak parlıtlar da yaşandı. Ama genelde, bu dönemdeki filmlerin başarısızlığı, De Niro'nun acı öyküsünün bir yansıması oldu.

"Casino" ve "Heat" filmlerinin böylesine çarpıcı bir etki yaratması, bir bakıma De Niro'nun bu acıklı geçmiş döneminden kaynaklanıyor. Her iki filmde de De Niro, kimilerince çoktan silinip yok olduğu sanılan yeteneğini sergiliyor. De Niro'nun büyüleyici yeteneğinin bir ara nasıl olup da yok olduğu ve şimdi nasıl yeniden soluk bulunduğunu kavrayabilmek için, onun yeteneğinin tartışmasız eşsiz olduğu yıllara, yani en az bir on yıl gerilere gitmek gerekiyor.

De Niro, ilk gösterime girdikleri an klasikler arasına giren filmlerle birlikte ün kazanıyor. "Mean Streets", "The Godfather II", "Taxi Driver" ve "The Deer Hunter" bu filmlerden yalnızca 70'li yıllarda çevrilenler. Da-